

schap met Christus het eeuwige leven heb, wordt mij daarin zoo tekenachtig voor oogen gesteld, dat de rijkdom daarvan mij beter toesprekt en de vreugde daarover zich rijker in mij ontplooiën kan dan anders.

b. De heerlijke waarheid, dat ik in de gemeenschap met Christus het eeuwige leven heb, wordt mij daar zoo klaar en krachtig verzegeld, dat alle ongelooft en twijfel daardoor krachtiger dan anders teruggeslagen wordt en het geloof heerlijk geholpen wordt om onaangevochten Christus als de levensbron vast te grijpen en vast te houden, zoodat het Avondmaal mij dient tot een beter voldoen aan de voorwaarden, door God gesteld, voor het uit Christus ten eeuwigen leven gevoed worden. Dat het eten en drinken van brood en wijn, als zoodanig, dus beteekenen zou een zekere geheimzinnige gemeenschapsoefening met Christus, daar is ook bij Calvijn geen sprake van.

Die gemeenschapsoefening, dat eten en drinken van Christus' wezenlijk lichaam en bloed, is alléén vrucht des geloofs.

De waarde van het Avondmaal is geen andere dan deze, dat het mij, bij mijn gelooven, te hulp komt en daardoor aan het eten en drinken bevordert is.

Wie door ziekte of dergelijke dan ook verhinderd wordt Avondmaal te houden mist daardoor niets wezenlijks.

Hij wordt óók door den Heiligen Geest, uit Christus' lichaam en bloed, gevoed ten eeuwigen leven.

Hij heeft alleen een heerlijk, van God gegeven, hulpmiddel minder voor het standvastig leven uit het geloof; zijn worsteling om toch uit het geloof standvastig te leven zal zwaarder zijn dan de strijd van hen, die van het sacrament gebruik kunnen maken.

Zondig en dwaas doet daarom ieder, die, terwijl hij de gelegenheid om Avondmaal te vieren heeft, die gelegenheid verwaarloost. Hij zal dat niet strafeloos kunnen doen; zijn geloof zal daardoor schade lijden en het leven zal minder sterk in hem kloppen.

...

Ik hoop, dat ik den broeder, die mij schreef, hiermee eenigermate bevredigd heb.

Dit moge hem duidelijk zijn geworden, dat er geen andere weg tot levenwekkende gemeenschap met Christus is dan het geloof in Hem.

„Die in Mij geloof, die heeft het eeuwige leven”, zegt Christus in Johannes 6.

Het moge dan waar zijn, dat het eeuwige leven ligt in de gemeenschap met Christus, die gemeenschap komt alleen tot stand door het geloof.

Altijd; ook aan het Avondmaal.

En het eten en drinken van brood en wijn kan alleen in zooverre genoemd worden het eten en drinken van het lichaam en bloed van Christus en de gemeenschap met het lichaam en bloed van Christus als het mij deze dingen uitbeeldt en mij verzegelt, dat zij ook in mij waarachtig zijn en mij te hulp komt bij het geloovig omhelzen van Hem, Die de bron van leven voor mij is.

D. v. D.

N.B. Het komt mij voor, dat wat Andrew Murray over dit onderwerp zegt, in dezen zin moet gelezen worden. Zijn uitdrukkingen mogen wat kras klinken, zijn aanhalingen van Calvijn en van den Heidelbergschen Catechismus doen zien, dat hij het Gereformeerde spoor niet wil verlaten. D. v. D.

VROUWENVRAGEN

„De vrouw hoort thuis!”

Wat is het goed, dat „De Reformatie” deze nieuwe Vrouwenrubriek er bij gekregen heeft. Vooral voor sommige mannen. Ja, heusch, dat meen ik. Want vindt u ook niet, dat de meneer, die me de hieronder afgedrukte briefkaart zond, nog wel wat „voortgaande reformatie” kan gebruiken ten opzichte van vrouwenvragen?

Zóó luidde het schrijven, dat de vroege Maandagmorgenpost door onze bus liet glijden:

Zeër geachte Mevrouw Cremer,

Juist uw stukje in „De Reformatie” gelezen. M.i. heeft een Geref. Vrouwenbond geen recht van bestaan. Zijn we zoo weinig principieel, dat de vrouwen zich in een Christenvrouwenbond niet kunnen handhaven? Ze probeeren het niet eens.

Daarbij: vrouwen met groote gezinnen hooren bij hun kinderen. En als een man den heelen dag weg is, hooren ze 's avonds bij hun man. Van al dat uitgaan is al heel wat ellende gekomen. „Zich ontwikkelen”. Jawel, uitvluchten genoeg. Ze waardeeren de groote gezelligheid van het huiselijk leven niet. Er blijven genoeg vrouwen over, die aan zooiets kunnen deelnemen en laat ze alsjeblieft geen Bijbelsche besprekingen houden.

Met de meeste hoogachting,

(voigt onderteekening. Laat ik gemakshalve in het vervolg maar „mijnheer X” zeggen.)

Is dit niet een heerlijke mannenbrief, vol van eigen superioriteitsbesef en daarom met een klein

tikke despotisme? Maar dat geeft niet, hoor. Wij, vrouwen, kijken elkaar bij zooiets eens aan met een klein twinkellende van begripen in onze oogen en — als het onzen eigen man betreft, kiezen we den wijsten weg: wij doen en gehoorzamen.

Maar, ziet u, mijnheer X, in deze rubriek ben ik een heel klein beetje baas en daarom mag ik hier zeggen, dat ik het toch niet heelemaal met u eens ben en ook ergens een groot vraagteken zette.

Om met dat vraagteken te beginnen. Hoe weet u dat allemaal zoo precies van de houding van onze Gereformeerde vrouwen in den Christenvrouwenbond? U, als man, hebt geen toegang in die vergaderingen, tenzij als spreker. En, een uitnodiging voor een spreekbeurt daar, zult u met uw principes allicht nooit hebben kunnen aanvaarden. En van uw vrouw weet u het ook niet, want die mag er niet heen. En — en — van dames, die er wel komen, en die het kunnen weten, hebt u het ook niet, dat weet ik héél zeker, omdat, — ja, dat had u niet gedacht — omdat ik zelf toevallig van de afdeling in uw stad enkele jaren een hard-werkend lid geweest ben. Maar wat ik daardoor weet, vertel ik u niet, tenminste niet hier. Maar dat, wat ik weet, wel eenigszins anders is dan uw voorstelling van de zaken, dat wilt u zeker wel van me gelooven?

En nu de hoofdmoot van uw schrijven: „de vrouw hoort thuis! ’s Morgens in haar huishouden, ’s middags bij de kinderen, en ’s avonds bij haar man.”

Dat ben ik nu voor de volle honderd procent met u eens. Er is niets akeliger dan een vrouw, die haar huishouden verslonst, haar kinderen overlaat aan zichzelf en haar man een leven van eenzaamheid geeft. Dat is niet christelijk ook. We zouden met recht de ouderlingen in opdracht der kerk naar zulke vrouwen mogen toezenden, want toen ze trouwen hebben ze in het midden der gemeente heel iets anders beloofd. Het heeft mij altijd zoo getroffen, dat in ons huwelijksformulier zoo heel nuchter van de vrouwen ook dit toch zoo voor-de-hand-liggende gevraagd wordt: „dat zij op haar huishouding goede acht zullen hebben”. En zij hebben daarop „ja” gezegd. Wij mogen haar daar dus aan houden met den eisch: een goede christenvrouw is een goede huisvrouw.

Maar — nog méér heeft het huwelijksformulier de vrouw opgedragen. Ook dit: „dat zij haar man in alle goede en oprechte dingen zal behulpzaam zijn”.

Goede en oprechte dingen! Daartoe behoort toch wel allereerst het stichten van een christelijk gezin en het opvoeden der kinderen naar den eisch des Heeren.

En zie nu, over de praktische uitvoering van dezen eisch loopen de meeningen zoo uiteen.

Meneer X, die me de bovenstaande briefkaart schreef, meent, dat een vrouw daartoe altijd thuis moet zijn. Elken middag en elken avond, nóóit eens een geestelijk of lichamelijk opfrischertje er tusschendoor. En soms — ik stem het toe — kunnen de omstandigheden dat van een vrouw vragen. Als bijv. de vader bijna doorlopend van huis moet zijn, of als er ziekte is, of soms ook, als er kinderen van zeer uiteenlopenden leeftijd zijn.

Maar als regel zal een vrouw toch niet zoo'n uitgesproken binnenhuisleven zonder eenige onderbreking behoeven te leiden. In een normaal gezin zullen de kinderen de eerste tien, twaalf jaren de moeder 's avonds niet nodig hebben. Ze zou dus dan, als de kinderen slapen en haar man het goed vindt, best eens een kéértje uit kunnen gaan. Niet in de eerste plaats voor een pleziertje, maar om nieuwen en frissen moed op te doen voor de taak, die ze met haar man op zich genomen heeft: de verzorging en instandhouding van een Gereformeerd gezin. En zoudt u, mijnheer X, het dan zoo erg vinden, dat een vrouw daarvoor éénmaal in de veertien dagen naar den Geref. Vrouwenbond ging en met andere vrouwen samen praatte over de dingen van Gods Woord en van daaruit over de moeilijkheden en vragen, die zij in haar eigen leven ontmoette en tot een oplossing moe'st brengen? Zulk een vrouw bedoelt met haar „uithuizingheid” niets anders dan een cursus te volgen, die haar moet helpen om haar belofte, voor God en voor Zijn gemeente en voor haar man afgelegd, d's te beter te kunnen nakomen.

Dat is geen „uitvluchten zoeken”, noch „niet waardeeren van de groote gezelligheid van het huiselijk leven”. Dat kan zelfs omgekeerd waarachtig werk van geloofsgehoorzaamheid zijn bij vele vrouwen. Laten we daarom niet te gauw oordeelen en nog veel minder veroordeelen.

Worden de kinderen groter, ja, dan wordt het zeker moeilijker voor de moeder om het hulpmiddel van een eigen verenigingsavond te kunnen blijven vasthouden. Dan komen zoo langzamerhand de jaren van de groote gebondenheid aan huis. Totdat de kinderen één voor één uitvliegen en het nest en moeders dagen leeg worden. Maar ook dan zijn er hulpmiddelen, goede boeken, tijdschriften, kerkelijke bladen, en zelfs — als vader er ook voor voelt — zou ook dan de veertiendaagsche vrije avond voor moeder misschien nog wel gehandhaafd kunnen worden.

Maar — er zijn ook vaders als mijnheer X, die

moeder graag thuis zien en zoo'n avond met een leegen moederstoel en een theekopje, dat ze zélf vol moeten schenken iets verschrikkelijks vinden.

De vrouwen van zulke mannen zullen, terwijl van de eenheid in hun gezin, bewust thuis moeten blijven. Ook al kost haar dat een persoonlijk of fertje. Alleen maar — met het simpele feit van thuis blijven zijn ze niet klaar. Ze zullen dan in huis de gelegenheid moeten zoeken om bij te blijven en mee te leven met de vragen van haar tijd om zóó, met een open oog voor wat juist onze tijd vraagt, de kinderen groot te kunnen brengen, te waarschuwen en te leiden — zooveel in haar vermogen is — langs het rechte pad.

Zulke vrouwen zullen ook — nu ze den stem en de verrijking van het omgaan met andere christenvrouwen moeten opgeven — met recht een beroep mogen doen op haar man. Ja, mijnheer X, op u en uw soortgenooten, die zoo graag uw vrouw altijd thuis hebt, komt nu een zwaardere plicht te rusten. Want ook voor de mannen staat er iets in het huwelijksformulier, n.l. dit: „dat zij, naar vermogen, hun vrouwen verstandig zullen leiden, onderwijzen, troosten en beschermen”. Hebt u het goed gelezen, dat er ook onderwijzen bij staat? Met alle moeilijkheden en vragen zal zoo'n vrouw dus bij haar man mogen en moeten komen. Hij is het eenige adres voor haar.

En hij zal haar dan moeten antwoorden — zij heeft recht daarop, krachtens het huwelijksformulier, vergeet dat niet — op al haar vragen. En zij zal met die antwoorden tevreden moeten zijn.

Met opzet zeg ik dit zoo: tevreden. Want dat die ééne man alléén altijd alles zal weten of tijd en gelegenheid zal hebben om het te onderzoeken, betwijfel ik zeer.

Laten we het maar eerlijk bekennen, dat het leven zóó gecompliceerd is geworden, dat wij het alleen lang niet meer af kunnen. Dat we elkander steun nodig hebben, broodnodig. Dat we voorlichting behoeven van onze leidslieden in blad en boek en vereniging over kerkelijke en politieke en maatschappelijke en paedagogische vragen.

Er is geen gezin, dat autarkisch op een eiland leeft, eenzaam en alleen. Wij allen, stuk voor stuk, zijn deel van een geheel en alles grijpt in elkaar in. Onze belangen zijn eens anders belangen, onze vragen die van een ander, onze opvoedingsmoeilijkheden die van andere gezinnen.

Niemand staat alleen, los, zonder verband. En de gemeenschap der heiligen vindt haar beoefening ook daarin, dat wij gezamenlijk, mannen met mannen, vrouwen met vrouwen, en dan weer thuis man en vrouw tezamen in geestelijk contact en in volstrekte gehoorzaamheid aan Gods Woord, onze vragen en problemen bespreken. Zoo bloeit er een rijk huwelijks- en gezinsleven op, en ook een rijk gemeenschapsleven der kerk. En van al de „ellende”, die mijnheer X voorspelt, geloof ik niets. Als men maar leeft en handelt uit het geloof. Ook bij het verenigingswerk. En voor oogen houdt, dat die ééne uitgaansavond in de veertien dagen er is om dertien en een halve dag met des te meer liefde en inzicht onze taak in huis te vervullen. Want — en zoo keeren we weer tot ons uitgangspunt terug — de taak en de plaats van de getrouwde vrouw is thuis, bij haar man en haar kinderen. Daarover zijn we het allemaal eens. Alleen — en nu word ik een heel klein beetje ondeugend — ze mag er ook wel eens een kéértje uit, nietwaar, mijnheer X?

W. Cr.—de V.

CORRECTIE.

Het art. „Parafraze van den Bijbel” in het vorig nummer, sprak op blz. 94, kolom 1, regel 49 v.o. abusievelijk van parafraze op rijm. Vanzelfsprekend — het verband wijst het uit — was bedoeld, parafraze in dichtmaat. Zoo bedoeld ook berijming, enkele regels verder, dichterlijke omwerking.

W.

R. S.

II PERSSCHOUW II

Amerikaansche reis.

Om reeds gemelde reden geef ik nog even het vervolg op, wat in de pers over het om mijn reis geschapen „rumoer” te lezen valt.

Ds E. H. Broekstra schrijft in „Leidsche Kerkbode”:

En dan heb ik het oog op de wijze waarop soms polemiek is gevoerd, waar niet geschroomd werd trouwe broeders van in strijd te zijn met onze Blijdenis te beschuldigen en veel wantrouwen en onrust werd gezaaid. Gelukkig, dat zekere brochures te doen verschijnen, stop gezet zijn. Ze hebben al kwaad genoeg gebrouwd. Maar dat niet alleen; dan heb ik ook het oog op hetgeen „De Heraut” meende te moeten opnemen omtrent de reis van prof. Schilder naar Amerika. Natuurlijk, dat een stroom van lectuur daarover is losgekomen, soms in fijne ironie, soms in verontwaardiging, dan ook in een toon van droefheid. Ik vreesde dit alles en vind het verklaarbaar. Ik zelf, dat hebt ge wel begrepen uit het enkele woord, dat ik aan deze droeve zaak wijdde in mijn vorigen brief, sluit mij het meest bij de laatsten aan.

Vervolgens

Zie, amice
Ach, kon d
Voor pro
hij in Am
een hartelij

Ds Popma
vatting, die s
doeling en efs
hoevelen zich

Maar we
ik vrees, da
zijn, tegen
waarheid is

Zeker o
ning der t
blijven.

Maar als
gangen ker
bepaalde k
die van e
discussie. T
der; dr Bou

Nu zou
werd alsof
deren in d
Tenslotte

Hiermee
zuiver sta
hier of da

De eiget
elkaar te v

Ge hebt
schilpunt o
wie van z
zet ons in
spreek niet

den term:
Kenmerk
wereld gel
kenmerken
knippen. I

Nu geloo
stelt of ste
Daar zit
heen.

„De Klein
dammer”), v
dreden word
„Kerstverha

Ons jaarli

Dat was
ien jaar
gezicht. D
altenees i
Boer t
den akke
Grégoire.

Felle er
jaore tuss
vloekte t
kes, die
te blonke

Op stiel
suerde j
niet eina
meuwe ti

Daar kl
en klink
„Awel, t
kende, m
weer cam

Grégoir
schudde
Sjefke,” z
ke's ingel

En de
Natuurlij
in deze on
dit terrein
parodie ha
laatste arti

Ds G. Be
terdam”:

Mij we
zekere H
Fariz
onkunde
chure, v
tegen de
het Gerv
deze bre
ter lezing

Wij heb
tech onmis
men van
die niet d
oogen ziet
wroeten in

De Her
scheiden
tot het m
toestand l
door de
conclusie

„Tot